

SEPTEMBER
16 S. Ljudmila
17 N. 16. pobink.
18 P. Tomaž. Vil.
19 T. Januarij
20 S. Kv. Evstahij
21 C. Matorč
22 P. Kv. Emeran
23 S. Kv. Tekla
24 N. 17. pobink.
25 P. Sv. Pacifik. sp.
26 T. Justina
27 S. Kozma in Dam.
28 C. Venceslav
29 P. Mihael
30 S. Jeronim

AMERIKANSKI SLOVENEK

PRVI SLOVENSKE LIST V AMERIKI

Geslo: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja do zmage!

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU; S. P. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGI; ZAPADNE SLOV. ZVEZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ŽENSKO ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian Organizations)

NAJSTAREJŠI
IN NAJBOLJ
PRILJUBLJEN
SLOVENSKE
LIST V
ZDRUŽENIH
DRŽAVAH
AMERIŠKIH.

STEV. (NO.) 180.

CHICAGO, ILL., SREDA, 20, SEPTEMBRA — WEDNESDAY, SEPTEMBER 20, 1939

LETNIK (VOL.) XLVIII.

NASTOP RUSIJE GROZI VREČI EVROPO V ZMEDO

Obstoj malih držav resno ogrožen

Nepredvideni dogodki utegnejo vreči Evropo v popolno zmedo. — Z nastopom Rusije se položaj zaokrenil v še večjo nevarnost za male države, kakor tudi za Anglijo in Francijo.

London, Anglija. — Bržkone ni v Evropi človeka, ki bi mogel tudi približno napovedati, kako se bodo bodoči dogodki razvijali. Hitler in Stalin imata sicer točasno glavno karto v rokah in imata brez dvoma tudi dobro izdelane načrte ne samo za bližnjo, marveč tudi daljnjo bodočnost, toda nad silami, ki jih bosta sprožila, bosta imela najbrž enako malo kontrole, kakor kdo drugi, ki zdaj opazuje dogodke le od strani. Kratko povedano, znamenja kažejo, da se pogreza Evropa v stanje, za katerega je pripravna beseda le kaos in zmeda.

Kakor se zdi, bo Rusija aktivno stopila na evropsko pozorišče in ravno z njenim nastopom postane položaj nepojmljivo zmeden. Rusija je namreč še vedno nerazrešljiva zagonezna sfera. Iz sedesetih letnih dogodkov bi se sicer lahko sklepalo, da deluje z Nemčijo roka v roki, toda tega prijateljstva najbrž Hitler sam ni preveč siguren in ga goji le, ker mu nič drugega ne preostaja. Popolnoma izključeno je namreč, da bi Stalin dal na razpolago svojo ogromno silo Hitlerju le zato, da bi temu pomagal do dosege njegovih gorostasnih načrtov. Da je Rusija točasno v prijateljstvu z Nemčijo, je le zato, ker ji to služi pri uresničevanju njenih lastnih načrtov. Toda kako so ti načrti, je zagotovo netka, ki jo bo šele bodočnost razvozljala, in verjetno je, da utegnejo priti v navzkrižje s Hitlerjevimi.

Karkoli pa se že izcimi iz tega rusko-nemškega objema, eno je skoraj sigurno, namreč,

Nemčija pošilja čete na zapad

Pariz, Francija. — Kakor se je ugotovilo, je Nemčija par dni že na delu, da močnejše ojači svojo zapadno fronto proti Franciji. Med tem, ko je na Poljskem dosegla svoj cilj, pošilja zdaj velike transporte svojih čet od tamkaj proti zapadu in kot posledica tega je prišlo tudi že do bojev v večjem obsegu, ki pa niso prinesli nikakih odločilnih izprememb. Koncem tedna so Nemci vpriporili večji napad na francoske postojanke, a so bili po francoskih poročilih na celi črti odbiti. Točasno so na severnem delu fronte še vedno Francozi na nemškem ozemlju.

Neko poročilo iz Švice govori, da se pripravljajo naziti za veliko ofenzivo na zapadu. Obenem se sliši tudi, da bodo

POLJSKA OBDOLŽUJE NAZIJE BARBARIZMA

Bukaresta, Rumunija. — Poljski predsednik Moscicki je poslal ameriškemu predsedniku Rooseveltu zadnjo nedeljo brzojavko, v kateri je obdolžil nazije, da se v sedanji vojni poslužujejo barbarizma, namreč, da z bombami pobijajo civilno prebivalstvo. Ta brzojavka je bila odgovor na prejšnjo brzojavko Roosevelta, s katero je ta apeliral na bojujoče se države, naj ne bombardirajo odprtih mest. Moscicki obdolžuje, da "nemški aeroplani metodično in s premislekom že več dni bombardirajo odprta poljska mesta in vasi, v katerih brez dvoma ni nikakih vpisanih vojaških objektov." Na tisoče civilnega prebivalstva je ubitega ali ranjenega, pravi Moscicki.

KRIŽEM SVETA

Pariz, Francija. — Po odredbi, ki jo je izdala vlada zadnjo nedeljo, morajo francoski državljani prijaviti do 1. decembra vso svojo imovino, ki jo imajo v inozemstvu, obstoječo bodisi iz kapitala, bodisi iz zemljišč.

Berlin, Nemčija. — V zasedenem poljskem ozemlju je nazijska delavska fronta ustanovila 30 svojih uradov. Njih namen je, da zberejo čim največje število poljskih delavcev, kateri bodo uporabljeni za spravljanje poljedelskih produktov v Nemčiji.

Ottawa, Ont. — Istočasno z Anglijo tudi Kanada z napetostjo pričakuje nadaljnjih korakov, ki jih bo storila sovjetska Rusija. Povdarja se, da bo Kanada pomagala Angliji tudi v slučaju, če bi se ta zapletla v vojno z Rusijo.

AEROPLAN JE UKRADEL

Indianapolis, Ind. — V mestu Evansville, Ind., je bil v nedeljo aretiran neki 23 letni E. G. Roberts, in sicer zaradi nenavadnega čina, namreč, da je ukradel aeroplan. V Chicagu se je pogodil z nekim pilotom, da ga bo ta učil voziti letalo, in res ga je ta vzel do

Roosevelt va bi nasprotnike

Predsednik skuša pokopati politična nasprotstva in doseči skupno fronto cele Amerike. — Povabil k sebi voditelje republikanske stranke. — Razmotrivanje o vprašanju nevtralnostnega zakona.

ITALIJA HVALI RUSIJO

Fašistični listi pojejo slavo sovjetom.

Rim, Italija. — Isto fašistično časopisje, ki je še pred razmeroma kaj kratkim časom bombardiralo sovjetsko Rusijo in njen komunizem kot glavno nevarnost zapadni civilizaciji, je zdaj polno hvale za isto Rusijo. Da se je Rusija izpravgla iz pošastnega nestvora v hvalevredno državo, je dosegljivo edino s tem, ker se je sprijaznila najprej s Hitlerjem, in zdaj, zadnji teden, še z Japonsko. To je za Italijane dovolj vzroka, da gledajo na Rusijo zdaj z drugačnimi očmi.

NOVA JAPONSKA OFENZIVA NA KITAJSKEM

Šanghaj, Kitajska. — V južnem delu osrednje Kitajske je japonska armada podvzela novo ofenzivo, kakor so v nedeljo zvečer objavili iz armadnih krogov. V tem kraju je skoraj celo leto vladal dokajšen mir in nove operacije je pripisovati premirju, sklenjenemu zadnji teden med Rusijo in Japonsko, s katerim se je omogočilo Japonski, da čete, ki jih je imela doslej razpostavljene na ruski meji, uporabi zdaj lahko proti Kitajski.

Indianapolis. Oba sta šla nato v neki hotel; ko pa je pilot zaspal, ga je Roberts zaklenil v sobo in pobegnil z aeroplanom. Dasi se je samo eno uro učil voziti, je vendar dobro kretal letalo in tudi varno pristal z njim. Ni pa ga vedel kako ustaviti, ko je bil že na tleh ter je treščil v neki drog. Policija ga je kmalu izsledila.

Washington, D. C. — V tej resni uri splošne svetovne krize si prizadeva predsednik Roosevelt, da spravi iz ameriškega javnega življenja vse strankarske politične boje in, da doseže skupen nastop in skupno delo za obvarovanje Amerike pred morebitno nevarnostjo od zunaj.

Dobro potezo v tej smeri je napravil, ko je povabil k sebi na konferenco oba kandidata na republikanski listi pri zadnjih volitvah, ki sta kot taka titularna voditelja republikanske stranke, namreč Alfa Landona in Franka Knoxa. Oba sta povabila sprejela.

Ta konferenca, pri kateri bodo navzoči tudi drugi prominentni voditelji iz cele dežele, se bo vršila to sredo v Beli hiši in bo na njej glavni predmet razpravljanja vprašanje nevtralnostnega zakona. Kakor že poročano, je za prihodnji dan, za četrtek, sklical predsednik izredno zasedanje kongresa, ki se bo imelo baviti z istim vprašanjem.

NASILNA DAREŽLJIVOST

Chicago, Ill. — Ko se je 22 letni James Byrnes vračal zadnjo nedeljo zvečer na svoj dom na 8046 Maryland ave., ga je ustavil neki neznanec in mu ponudil steklenico, naj pije. Byrnes je odklonil, toda tujec mu je pijačo čimdalje bolj vsiljivo ponujal ter končno postal dejansko nasilen; potegnil je žepni nož in Byrnesa zabodel v stran. Rana pa k sreči ni resna.

Iz Jugoslavije

Težak položaj rudarjev v rudniku v Trepči, kjer je rudniška uprava odstranila več sto stavkajočih in jim niti mezd ni izplačala. — Huda nesreča mladega fanta bliizu Zagorja. — Razno.

Borba rudarjev z upravo v Trepči

Beograd, 25. avg. — Minilo je že 39 dni, odkar so rudarji v Trepči stopili v stavko. Pretekli četrtek je uprava rudniška spet povabila rudarje na delo. Rudarji pa so to odklonili, dokler ne bo podpisana kolektivna pogodba. Na zahtevo rudniške uprave je bilo zadnje dni odstranjenih iz Trepče več ko sto stavkajočih rudarjev, katerih rodbine pa so še ostale v Trepči. Kakor pove "Politika," jim ni bil za služek izplačan in jim tudi niso bile vrnjene delavske knjižice. Odstranjenih je bilo od rudnika tudi več rudarskih invalidov, do katerih ima uprava rudnika zakonite obveznosti. Uprava rudnika je tudi prepovedala donajanje potrebnih živil za prehrano stavkajočih rudarjev in njihovih družin.

Zaradi vsega tega sta glavna delavska zveza in zveza rudarjev vložili pritožbo pri notranjem ministristvu kakor tudi pri ministristvu za gozdove in rudnike in pri rudarskem glavarstvu. Tajnik glavne delavske zveze Milorad Belić je v četrtek izredno poročal o stanju v Trepči ministristvu za rudništvo upravo zaradi nezakonitega nastopanja nasproti rudarjem in je zahteval, da ministristvo nujno posreduje v prid delavskim zahtevam. Načelnik ministristva za gozdove in rudnike Ivan Veljković je vzel vso zadevo v svoje roke. Te dni se bodo morda nadaljevala pogajanja, saj je že skrajni čas, da se pravično rešijo odnosi med angleškimi lastniki bogatega rudnika in našimi rudarji.

Tragična smrt mladeniča

Zagorje, 19. avg. — Včeraj dopoldne so na izlaškem pokopališču položili v prerani grob 17 letnega fanta Jožeta Jazbeca, ki je postal žrtev dela. Prav pred mesecem dni je Jazbec, ki je doma iz Cerklj pri Krškem, prišel v službo k lesnemu trgovcu Hribarju na Izlakah, kjer že več let služi njegov stric.

Ko so v sredo v gozdu spuščali po drči težke štirimetrske hlode, se je eden izmed hlodov pri drčanju obrnil, da je zadel smreko, za katero se je bil Jazbec umaknil. Udarac je bil tako močan, da je zlomil smreko. Hlod je sunil v tujec mu je pijačo čimdalje bolj vsiljivo ponujal ter končno postal dejansko nasilen; potegnil je žepni nož in Byrnesa zabodel v stran. Rana pa k sreči ni resna.

Ko so v sredo v gozdu spuščali po drči težke štirimetrske hlode, se je eden izmed hlodov pri drčanju obrnil, da je zadel smreko, za katero se je bil Jazbec umaknil. Udarac je bil tako močan, da je zlomil smreko. Hlod je sunil v tujec mu je pijačo čimdalje bolj vsiljivo ponujal ter končno postal dejansko nasilen; potegnil je žepni nož in Byrnesa zabodel v stran. Rana pa k sreči ni resna.

Žrtev stekline

Iz Petrovgrada v Vojvodini poročajo, da je stekel pes nedavno ogrižel 12 letnega Vasilina Kolarova iz Vranjeva. Fanta je dogodek zamočal, zdaj so se pa naenkrat pojavile zle posledice. Prepeljali so ga v petrovgradsko bolnišnico, kjer je v strašnih mukah podlegel.

Trmast do konca

Na pobresškem pokopališču so pokopali 70 letnega železniškega upokojenca in hišnega posestnika Viljema Vadnova, ki je bil viden član sekta takozvanih "lorberjancev," ki propagira teozofične nauke. Pokojni je trdovratno odklanjal vsako drugo zdravljenje kakor s pomočjo magnetizma in hipnoze. Umrli je takorekoč gladozne smrti, ker je, kakor je sam zatrjeval, po naročilu "medija" odklanjal tudi hrano.

Podjetna zakonca

V Slovenski Bistrici so orožniki izsledili nevarne prijatelje tuje lastnine. Sta to 47 letni Ignac Lubej iz Kovače vasi in njegova žena. Dosedaj sta priznala že deset vlomov v kurnike in svinjake ter čebelnjake, pri katerih sta odnesla okrog 100 kokoši ter enega prašiča. Kokoši je žena nosila na trg in jih tam prodajala.

Nesreča

Ivana Reberc, 56 letna poljska delavka iz Mostij, občina Sv. Lovrenc v Slovenskih goricah, je padla na srp in se močno porezala. — Nesrečno je padel doma tudi 53 letni posestnik Jože Pavličič iz Vuzmetine, občina Sv. Miklavž pri Ormožu in se nevarno poobil.

Na grobu otroka se zastropila

Na katoliškem pokopališču v Novem Sadu so našli nezvestno Julijano Krämer, ki ji je pred kratkim umrl njen edini otrok. Smrti svojega sina mati ni mogla preboleti in je nad njegovim grobom izpilala večjo količino strupa. Prepeljali so jo v bolnico, kjer se bori s smrtjo.

Zalostna usoda

Pet dni ni bilo v službo 50 letnega železniškega zavirača Jožeta Žiberna iz Maribora, zato je njegov bratranec obvestil o tem policijo, ki je s silo vdrla v Žibrenova stanovanje in našla Žiberna obešenega in mrtvega. Obupal je nad težo življenja. Njegova žena je že nad leto v umobolnici, otroci pa v Decjem domu. To je toliko vplivalo nanj, da ga je strlo in pripravilo do obupa.

ZBEGANO LJUDSTVO BEŽI PRED NAPADOM

Prizor v Londonu, ki kaže, v kakšni živčni napetosti živi evropsko ljudstvo te dni. Pred par trenotki je ta množica šla stala pred parlamentom in opazovala poslanca, ko so dohajali v poslopije. Oglašila pa se je sirena in vsakdo je, kakor hitro je mogel, ubral korake proti zatočišču.

ŠIRITE AMER. SLOVENC! ŠIRITE AMER. SLOVENC!

Tatenbah

ZGODOVINSKA POVEST

Spisal Dr. O. Ilanig

Sluge v gradu so letali sem in tja, da spravijo v red še zadnje, kar je manjkalo. Kakor maršal s svojo palico je stal kot nadzornik ter reditelj cele svečanosti star vojak, katerega je dal nalašč poklicati grof Tatenbah iz Podčetrčka v Rače. Bil je Laslo Fekete, ki je nameraval iti v kratkem na Ogrsko.

Tako je stala dobro obložena miza sub rosa pripravljena, da sprejme goste. Od teh so bili moški še zunaj v gozdu na lovu. Le nekaj gospa, ki so bile vabljenе, je sedelo v stranski sobi, ker so čakale na može, ki so že prihajali. Že se je namreč slišalo lajanje psov na dvorišču, v nekaj trenutkih so prispeli pričakovani gospodje v grad.

Bili so najboljši grofovi prijatelji, njim na čelu grof Zrinjski, hrvatski ban, ter Karol grof Thurn, deželni glavar goriški, baron Locatelli ter več drugih gospodov iz Ogrske, ki so pripadali tajni zvezi.

V njih sredi je stopal grof Tatenbah v lovski suknji. V stranski sobi se je hitro preoblekel ter izročil lovsko suknjo, nož in puško svojemu slugi Boltažarju. V kratkem je stal v domači nošnji sredi svojih gostov; poklicali so soproge iz bližnje sobe in po medsebojnem prijaznem pozdravu sedli k mizi.

Bilo je res pravo nebrzdano veselje sub rosa, kajti vsak je govoril kakor mu je narokovalo srce. Močno vino in zavest, da so sami med seboj, ki so ene misli, je povzročila, da so se vdali brezskrbnemu veselju ter so gospodje pri mizi pozabili na navzočnost gospa in je padla marsikatera beseda, ki bi je ne smelo prenesti žensko uho.

Tudi gospodar grof Tatenbah, ki je sedel na spodnjem delu omizja blizu vrat, je pridno srkal štajersko vino ter bil nenavadno živahen. Seve o tem večeru njegova soproga nič ni vedela, pa tudi grofica Zrinjska ni bila navzoča.

Grof Tatenbah je storil vse, da bi se njegovi gostje zabavali, kajti želel je, da se ta večer kolikor mogoče veselo zaključijo. Zato je hotel tudi, da se polnočna ura na poseben način proslavi.

Ko je odbila ura enajst, se je pokazal za zelenim zagrinalom, ki se je razdelilo na dva dela, mal oder z ozadjem mesta Budimpešte, nad katerim je visela krona Sv. Štefana z napisom v zlatih črkah: Svoboda.

Zdajci zazvoni srebrni zvonček, na oder stopijo igralci. Bili so grofovi uslužbenci; pričela se je mala burka, katero je spisal vzgojitelj mladega Tatenbaha. Nastopile so osebe, predstavljajoče nekdanje znamenite ogrske može: Arpad, Štefan Hunjady, Korvin. Gostje so postajali vedno bolj razburjeni, ker so grofovi uslužbenci letali okoli njih s polnimi vrči vina. Kupice so ženketale, živahno se je razpravljalo, glave so bile razgrete, šumelo je kakor v čebelnjaku.

Zdajci je udarila ura dvanajst.

Tedaj vstane grof Tatenbah in dvigne z biseri in grofovskim grbom okrašeno kupico. Bil je ravno trenutek, ko bi si imeli drug drugemu napiti.

Bila je navada, da se je pri svečanostih štajerskega plemstva napilo najprej na zdravje cesarja. Grof Tatenbah je držal težki kozarec z močno roko in ga dvigne.

Ko pa se pokaže na odru postava siget-skega junaka, slavnega pradedu Petra Zrinjskega, v sijaju mnogobrojnih luči, zavijti grof Tatenbah kupico proti stropu in vsi za njim stoječi služabniki vzkliknejo:

Vivat — živeli Zrinjski!

Gospodje pri mizi so se temu pozdravu pridružili. Grof Peter Zrinjski se dvigne, prikloni in zahvali ves rdeč v obrazu.

Jasen mu je bil pomen te zdravice, veljala je bodočemu ogrskemu vladarju.

Soproge pa so sedele nemo in presenečene; pomirile so se šele tedaj, ko je napil grof Tatenbah tudi na zdravje cesarja, ne da bi se gostje, ki so se smejali in bili razposajeni, še dalje za to zmenili.

Prizor je bil s tem končan; ostali del noči so slavili še bolj razposajeno, ko so zapustile gospe sobano ter so se mogli gospodje čisto prosto gibati.

Eden pa je vendar jako natančno opazoval prizor pomembne zdravice — bil je to Laslo Fekete. Bil je zdaj tu, zdaj tam v krogu štajerskih in ogrskih plemenitah, naenkrat je zginil, se zopet prikazal, nikjer se ni dolgo mudil. Da je bil danes v Raču na povelje grofa Tatenbaha samega, mu je prišlo kakor nalašč.

Ravnokar je zapel petelin prvikrat, ko je stopil v bližino sluge Boltažarja Ribla ter gledal, kako je ta hotel čistiti suknjo svojega gospoda.

Laslo Fekete je pristopil v trenutku, ko se je odstranil Boltažar, da prinese krtačo. Feketovo bistro oko je zapazilo v žepu kos papirjev. Laslo jih izmakne, naglo pregleda vsebino, nato pa jih porine, ker se je bližal Ribl, zopet nazaj v žep — njegove oči so nenavadno žarele.

“Dober večer, gospod Boltažar,” reče Laslo ter stopi bližje.

“Hvala,” odvrne ta malomarno ter krtači suknjo, ne da bi se ozrl.

“Ivan Boltažar,” nadaljuje stari Laslo čez nekaj časa, “ti si res norec!”

Boltažar pogleda pozorno.

“Zakaj,” vpraša ter premeri starega vojaka od glave do nog.

“Kako se vendar moreš mučiti z nizkimi opravki,” nadaljuje stari Laslo, “ko bi bil lahko sam gospod in imel svojega slugo, ki bi ti krtačil suknjo.”

“Kaj hočeš s tem reči,” se razhudi Ribl, “če sluga gospoda grofa Tatenbaha snaži suknjo, to nobenega nič ne briga.”

Laslo se nasmehne ter reče čez nekaj trenutkov:

“Boltažar, ti me ne razumeš ali pa me nočeš razumeti. Stari Laslo ve za sredstvo, s katerim se lahko obogatiš.”

“Da bi jaz postal bogat, pravite,” odvrne Boltažar, “no, če veste za tako sredstvo, zakaj ga ne porabite sami?”

“Ivan Boltažar,” reče stari vojak ter stopi bližje, “ti si bistra glava, toda tako brihten še nisi ko stari Laslo, ki ve, da Ivan Boltažar Ribl že davno ni tako zvest sluga svojega gospoda kakor se sicer kaže.”

Boltažarjev obraz je oblila rdečica.

“Kaj hočete od mene,” reče skoraj s trepetajočim glasom in ne more pogledati Feketu v oči.

(Dalje prih.)

ŠIRITE AMER. SLOVENC!

AMERIŠKI NAČIN

Spisal Lyman Bryson

(Urednikova opazka: Mr. Bryson je profesor vzgojeslovja na učiteljskišči Columbia univerze in je znan širom dežele kot predavatelj, voditelj javnih razprav in radio-govornik. V sledečem članku na kratko poudarja nekatere točke, o katerih je obširno razpravljal v svoji knjigi “Koder Amerika? Komunistem, fascizem, demokracija”, ki je bila priobčena preteklo spomlad kot eden izmed zvezkov “Ljudske knjižnice” (The People's Library). Mr. Brysonov članek je devet v vrsti člankov o demokraciji, spisanih od odličnih tu-ordnih in tujeordnih Amerikancev, ki jih je Foreign Language Information Service dobil. Za nazore, izražene v teh člankih, so pisatelji sami odgovorni.)

Glavna točka razlike med demokracijo in bodisi komunizmom ali fascizmom je ta, da v demokraciji morajo ljudje prevzemati več odgovornosti za opravljanje svojih lastnih poslov, in jim demokracija daje več odgovornosti pri upravljanju narodovih zadev. V demokraciji nosi vsaka oseba del odgovornosti, ko se določa, kaj naj se stori, ne da bi le sledila višjemu povelju. Demokracija je, kakor je Lincoln dejal, vlada “po ljudstvu”. Mi volimo javne činitele. Ali jih nazivamo “javne služabnike”. Mi imamo voditelje in jim sledimo. Ali mi jih odpuščamo in si izbiramo nove, kadarkoli mislimo, da nas vodi v krivo smer. Glavni argument v prid demokraciji je trditev, da so ljudje močnejši, modrejši in končno srečnejši, ako morajo opravljati stvari sami za sebe.

Demokracija ne pomenja, da moramo biti zadovoljni s stvarmi, kakršne so. Morda je slišati več pritoževanja v naših demokracijskih Združenih državah kot v kaki diktatorjevi deželi. Za to je dvoje razlogov. Prvič, mi Amerikanci pričakujemo mnogo in drugič, vsakdo, ki se hoče pritoževati, se ne boji to storiti. Imamo visok “življenski standard”, kar pomenja, da državljani Združenih držav ponajveč

mislijo, da bi moral vsak človek in njegova družina imeti več kot le nekaj za jesti, nekaj za oblačilo in nekeje za spati. Morali bi imeti tudi takih stvari kot radio, avtomobile, kopalnice in poletne počitnice.

Bržkone se nam boljše godi kot ljudem v komunističnih ali fascističnih deželah. In dejstva, kot se zdi, potrjujejo, da je res temu tako. Ali razlika med svobodnim ljudstvom in ljudstvom pod diktatorjem, da se enemu mora boljše goditi kot drugemu. Razlika je v tem, da svobodno ljudstvo sme zahtevati, da se nekaj spremeni, in mora se poslušati. Naravno je, da je več godrnjanja v demokraciji kot v kakem diktatorstvu, kajti v diktatorskih državah se nihče nikdar glasno ne pritožuje. Niti ne v ječah in v koncentracijah.

Demokracija ni ustaljen sistem z gotovimi pravili, katerim se nihče ne upa odreči pokorščino. Eno izmed naših najvažnejših demokratičnih načel je to, da mi radi pozdravljamo nove ideje. Radovednost pa je ena izmed onih stvari, odrekanje katerih fascizem ali nazizem zahteva od vsakega dobrega državljanca. Morda bi bilo najboljšje za nas, da bi slišali le eno stran vsakega važnega vprašanja, da bi doznali za “resnico” od vlade in ji verjeli. Morda — ali to pomenja konec znanosti. Kadar političar sme določati, iz “državnih razlogov”, kaj je “resnica”, in izključiti vsako razpravljanje kot zločin, tedaj je znanstvenik ob službo. Kak izgled bo končno imel napredek v deželi, kjer ni varno biti različnim od svojih sosedov? Vse nove ideje so “čudne”, ko prvič o njih slišimo. V svobodni deželi se iznajdljivi ljudje upajo iti naprej, in dostikrat se kasneje pokaže, da so bili modrejši kot oni, ki so se jim smejali. Naš napredek v minulosti se je večinoma vršil tako. Moje lastno mnenje je, da moderni industrijski sistemi so preveč komplicirani in potrebujejo preveč iznajdljivosti in zanašanja na samega sebe, da bi

jih mogel upravljati kdo drugi. V diktatorskih deželah je le ena kot svobodni ljudje.

Trebalo je več kot stoletje in pol, od 1607 do 1776, da se naša ameriška Demokracija spravi v tir, in udejstvovala se je od tedaj skoraj enako dolgo. Ni še dovršena. Ne bo nikoli dovršena, ker nikdar ne trdimo, da je perfektna, in smo zato vedno svobodni prinašati jo bližje perfektnosti. Po Ameriški Revoluciji se ni nihče izmed ljudi, ki so l. 1776 podpisali Izjavo Neodvisnosti ali ki so spisali Konstitucijo l. 1789, napravil diktatorjem. Nihče ni niti poskusil. Stavili so Konstitucijo, katere namen je bil preprečiti za vedno, da bi kak človek ali kaka panna vlade mogla kedaj dobiti popolno kontrolo. Dejanski, je imela namen celo preprečiti diktatorstvo s strani začasne večine ljudstva, ker je v njej preskrbljeno za zaščito manjšin.

Po zakonu ne more v Združenih državah nihče biti držan v zaporu ali kaznovan, ako ga ni porota spoznala krivim. V diktatorskih deželah more policija uganjati, kar se ji ljubi, na skrivaj, pa nikar državljan nima nikake zaščite pred njo.

Po zakonu more v Združenih državah vsakdo reči ali pisati, kar se mu ljubi, pod pogojem da ne pove zlobne laži o kom drugem in ne prepoveduje nasilne revolucije. V diktatorskih deželah se ta pravica svobodnega govora zanika po zakonu in dejansko.

Po zakonu se v Združenih državah vsakdo more potegovati za vsako javno mesto, ako je zakonit volilec, razun da le tukaj rojen državljan more biti predsednik; vsak volilec more oddati svoj glas za kogarsibodi, ki ga hoče biti izvoljenim, in tajnost glasovanja je zajamčena.

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko Radio uro od 9. do 10. ure dopoldne na WGES postaji, 1360 kilocycles.

Padec s kolesa

Na kirurški oddelek ljubljanske mestne bolnice je bil pripeljan Albán Jager z Viča, ki je uslužben pri mestni elektrarni. Na Tržaški cesti je nerodno padel s kolesa in se močno pobil.

ČISTIMO

ženske in moške klobuke.

WM. LEBEN
1904 W. Cermak Rd.
Chicago, Ill.
Canal 8682.

Po naročila pridemo na dom in izgotovljena prinesemo nazaj.

KAJ JE NAJVEČJE, KAR LAHKO KUPITE ZA EN NIKEL?

* Še vedno lahko dobite kake dobre vrednosti za en nikel — toda menimo, da vam nič ne prinese za en nikel več kakor en lokalni klic po telefonu! Hitro, direktno in osebno napravi za vas pot, izvrši vaše načrte, pozdravi prijatelja, ali pokliče pomoč v sili. Prihraniti utegne eno uro; rešiti utegne življenje.

Telefonska postrežba je danes boljša kakor kdaj prej, stane pa tako malo — en nikel za en lokalni klic! Ta rekord je bil omogočen s stalnim izboljševanjem metod in opreme — raziskovanja laboratorijev Bell Telephone in standard izdelave, ki ga vzdržuje Western Electric Company, ter poleg tega odločnost in vdanost idealom postrežbe od strani Illinois Bell moških in žensk. Cilj Illinois Bell Telephone Company je vedno bil, da vam da vsako leto boljše postrežbo in več postrežbe — po najnižji ceni, ki je mogoča.

ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY

ROJAKOM JUGOSLOVANOM

se priporoča za obisk edina jugoslovanska gostilna

TRIANGLE TAVERN

MIKE POPOVICH, lastnik

9510 Ewing Ave., Corner Ewing Ave in Avenue L

Priznana SCHLITZ pivo vedno sveže na čepu. — Prodajamo tudi pivo v steklenicah po ¼ in pol galona. — Velika dvorana za party-je.

SOUTH CHICAGO, ILLINOIS

Phone Saginaw 9032

Svetovno vojno so prespali!

KDO? Tisti, ki niso čitali časopisov. Yes, na skrajnem koncu severne Švedije, so poročali časopisi, da je neko pastirsko selo šele dve leti po svetovni vojni zaznalo, da se je vršila skoro 4 in pol leta svetovna vojna 1914—1918. To se pravi, VOJSKO SO PRESPALI!

VAŽNE NOVICE prespi vsak vsak dan, kdor ne čita in ne zasleduje dnevnega časopisa.

VI GOTOVO NOČETE zamuditi nobene novice o sedanji vojski, ki divja v Evropi. Gotovo nočete, da bi ne bili informirani dnevno tudi o položaju, v katerem se nahaja vaša stara domovina.

VI GOTOVO NOČETE zamuditi, da bi ne bili poučeni točno o vseh zakonih in postavah, ki se tičejo močnejše vaše starostne pokojnine, brezposelnosti, podpore in o drugih važnih zadevah, o katerih se zakoni in postave pogosto spreminjajo.

VSE TO SE TIČE VAS! Vaše zadeve so to in v vašem interesu je to, da ste o vsem tem dnevno poučeni, da se ne bi vam radi nepoznanja zakonov in postav škoda godila.

V VAŠEM INTERESU je torej, da ste naročeni in da čitate dober in zanesljiv slovenski dnevnik

‘Amerikanski Slovenec’

ki bo vas o vsem dnevno informiral o vseh političnih, vojnih in vseh dogodkih in novicah tu v Ameriki in stari domovini. Naročite si ga še danes! Stane letno \$5.00; za pol leta \$2.50; za četrta leta \$1.50. — Za Chicago, Kanado in Evropo letno \$6.00; za pol leta \$3.00; za četrta leta \$1.75. Naročnino pošljite na:

Uprava “Amerikanski Slovenec”

1849 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS

Tiskarna
Amerikanski Slovenec

1849 West Cermak Road,
CHICAGO, ILLINOIS

Izdeluje vse vrste tiskovine, za društva, organizacije in posameznike, lično in poceni.

Poskusite in prepričajte se!